

**Rozhovor
s Michalem Malátným,**
frontmanem skupiny Chinaski
strana III

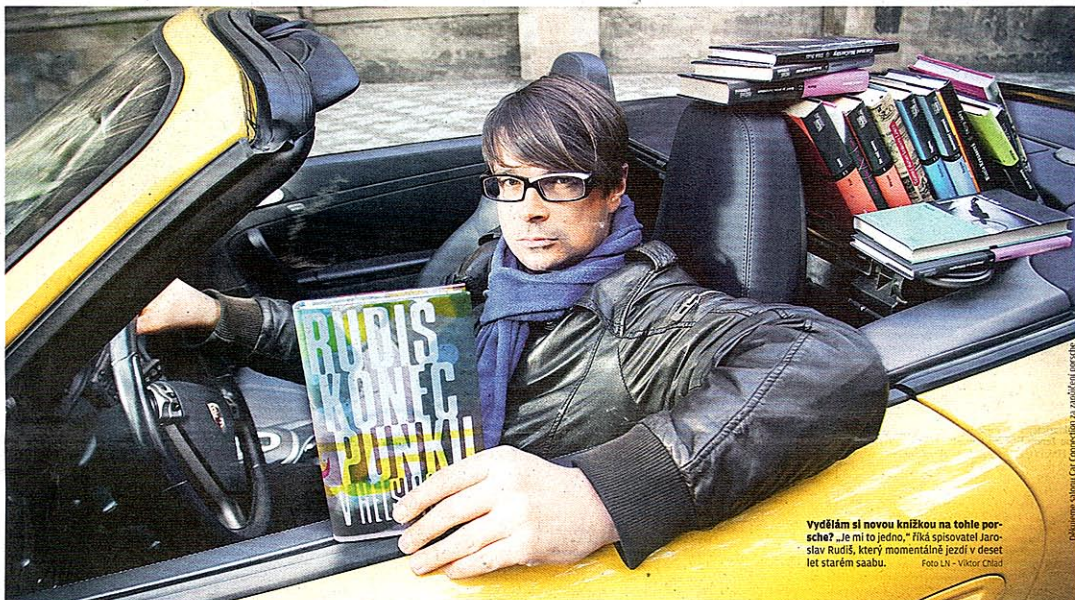
relax

SOBOTA 16. ŘÍJNA 2010

LIDOVÉ NOVINY

Jak se živí český spisovatel

Vydělám si novou knížkou za tohle persche? - Je mi to jedno, říká spisovatel Jaroslav Rudíř, který momentálně jezdí v deset let starém saabu. Foto IL - Viktor Chlud

Jsou pány svého času. Pracují, když mají chuť nebo inspiraci, chodí se bavit, když mají chuť (nebo inspiraci). Na první pohled snad neexistuje lepší zaměstnání a mnozí o něm sní.

Jenomže lze se psaním v České republice, desetimilionové zemi, slušně uživit?

IVA MACKŮ

Nejprodávavější český autor **Michal Viewegh** (48) má na kontě už 22 knih a sčítá filmy podle svého námu. Dokonale divadelní hra. Navzdory tomu, že čítá literárních kritiků nestojí na jeho straně kvůli údajné komerční podbízivosti, čtenáři ho milují. Když na pultech knihkupectví přistane jeho novinka, jako nedávno román *Bio-manželka*, je to událost, o které se mluví. Michal Viewegh je jedním z mála českých spisovatelů, který se bez problémů užívá psaním knih.

Někdejší učitel základní školy v Praze 5 - Zbraslavi přitom tvrdí, že dlouhá léta bylo jeho nejrychlejší literární ambicí mít povítku v časopise, později vydát malou knížku. „O tom, že bych se mohl psaním živit, jsem začal snít až počátkem devadesátých let, po úspěšném vydání *Báječného let pro psa*. V roce 1995 jsem odcházel na volnou nohu a jsem na ni dodnes,“ říká spisovatel, jehož první knihu byla novela *Názory na vraždu*.

Miliony na kontě a svoboda k tomu
Kolik si komerčně nejúspěšnější spisovatel psaním vydělá? „Dosta-

vám honorář ve výši asi dvaceti procent z maloobchodní ceny. Jsí dotisky starších knih vydáváním v průměru dva až čtyři miliony ročně. Hrubého, pochopitelně.“ říká *Reman* pro *Nuže*, kterého se za dva měsíce před Vánoce prodalo sto dvacet tisíc výtisků. „Všude nejmenší se prodá fejetón nebo literární parodie, obvykle kolem dvaceti tisíc,“ uvádí Viewegh.

Zkouším v duchu nahrubo psát. Nevypadlo by se mu, kdyby knížky vydával sám? „Nic takového nemám v plánu. S nakladatelem a jeho lidmi mě už mnoho let pojí více než jen peníze,“ odpovídá rezolvent autor, který si svoje spisovatelské povinnosti dokonce užívá: „Nemám pracovní dobu. Žádné nadřazené, nikomu se nerozdávám, nikoho k psaní nepotřebuji. Jsem zcela svobodný.“ Běže si. Stejně jako Michal Viewegh i **Petr Šabach** (59) se dočkal filmových adaptací svých knih. Na mezinárodní *Hovno hoř* nebo *Opilá bandy*, vznikly filmy Pupendo a Peříšky. Podle předlohy jeho knihy *Občanský průkaz* byl natočen stejnojmenný film, který má za pár dní premiéru v kiněch. Z marketingového hlediska je to ideální. Komu se bude líbit film, zapotřebí možná i po knize - pro porovnání. Petr Šabach se však nezabývá

jen psaním. Už na Literární akademii neboli Soukromé vysoké škole Josefa Škvoreckého mladší lidé, kteří touží po tom, být stejně úspěšní, jako je on.

Jak se ale vlastně člověk stane slavným, potažmo finančně zajištěným spisovatelem? Co je nejdůležitější při psaní knih? Je to zajímavé téma, nebo jedinečný styl?

„Mít styl je fajn, mít téma taky. Ale co si budeme povídat, nejdůležitější je mít kluka. Já jsem jí měl. Začátkem devadesátých let mi přišel Ladislav Horáček založil nakladatelství Paseka, tak jsem se rozhodl, že pro něj něco napíšu. On přese mě věděl, o a jak píšu, takže naházelo, že budu odměnit. Chátrám jsem Horáčka a pár dalších kamarádů vlastně pobaviti,“ vysvětluje Petr Šabach svou počáteční motivaci.

Co však dělá autoři, kteří mají v šuplíku rukopisy a někdo jim je nechce vydat? Pořádají si sami. Existuje řada firem, které vám to zruší skoro na pokání. Například u služby s názvem *Tiskový expres* zaplatíte za jeden exemplář dvousetstránkové knihy v pevné vazbě o nákladu dvou set kusů 160 korun. Knižku si tu ale můžete vytisknout i ve větším množství.

K rozhodnutí, že si své knihy budou vydávat sami, dospěl i Věra Nosková a **Simona Monyová**, **Věra Nosková** (63) zahájila spiso-

vatelkou kariéru v roce 1996, kdy jí nakladatelství Český spisovatel vydalo prózu *Ten můj zámek*. *Román Berne*, co je, který si sama vydala, vyšel znovu po vynikajících recenzích v nakladatelství Abonent ND v pevné vazbě, a v roce 2005 byl nominován na cenu Magistra Litera. Od roku 2008 si spisovatelka opět začala své knihy vydávat sama. Fakt, že jí psaní knížek živí, přičítá Věra Nosková právě této okolnosti.

„Kdybych neměla nakladatelství, musela by si zaříditi jinou živnost, musela se nechat zaměstnat, zatímco na svých knížkách by vydělával jiný nakladatel. Pak bych mohla ovládnout psát, takže by vznikla absurdní situace. Vydát román pár knížek není nijak náročné. Je-li výrobě mě navíc baví,“ konstatuje Věra Nosková.

Spisovatelka **Simona Monyová** (43) je fenomén. Čtrnáti knihy (namátkou *Hříšný kánc*, *Matka v kříži*, *Bionová sibačka*, *Chcyné a uzení*...) jako na běžícím pásu a čtenáři je lačně hlítají. „Výhradně psáním se živím zhruba třináct let,“ říká. „Jelikož spolupráce s nakladateli nebývá ani zdaleka ideální, založila jsem s manželem před osmi lety naše vlastní nakladatelství. Protože jsem v době knihy už zavedená autorka, moje knihy se staly bestsele-

ry. Navíc to přineslo svobodu v tom, jak bude vypadat obálka, jak budeme knížku propagovat - a navíc samozřejmě i větší výděly. Počítejtní investice se vrátila asi do čtyř měsíců,“ pochvaluje si spisovatelka.

Co všechno musí Simona Monyová pro úspěch (i ten finanční) udělat?

Psaním se živím třináct let, v poslední době vydělám několik milionů korun ročně. Simona Monyová

„Za nejlepší propagaci považuje doporučení čtenářů. „Snažím se dělat něco pro své čtenáři. Ročně absolvuji kolem třiceti literárních besed, autorových čtení a autogramiád. Každému čtenáři, který mi napíše diskusní příspěvek na svých stránkách, poctivě odpovídám. Pořádám veřejné křty knih s volným vstupem, poctivě knihy s autogramem...“ vysvětluje Monyová, co kromě schopnosti vtipně vyprávět zajímavé příběhy ze života stojí za jejím komerčním úspěchem. „Zpočátku jsem měla průměrný příjem, v poslední době ale vydávám několik milionů ročně,“ odpovídá spisovatelka na závěrečnou otázku ohledně lukrativnosti psaní.

Spisovatel je u nás za Lunatika, ne-li za vola
„Se svou první knižkou jsem běhal jako ušlehlý hysterik. Prvnímu nakladateli jsem jí nemesně nabídl, druhému notul. (Teemu přímo spal,“ vypráví Emil Hakl (52), autor knih *O rodících a dětech* nebo *Pravidla smutného chování*, a pokračuje: „Zatímco jsem otrávanou nakladatele, text jsem terpev dopsal, takže jsem jim musel dát zpeněžit se na právo. Dopsanou verzi pak bez námětu vzalo pod perut Argo.“

Pokračování na straně II

Psaní je luxus odříkání

Marta Svárová

Byl Franz Kafka skvělý spisovatel? Nebo zdatný pojistívací expert? Nejdužnější pro Kafka bylo psaní, což se plihl nevysovoluje, protože v úřadě, který v čestném výkoněval, "čteně a jedomem ze životopisné autora z nejspokojenějších."

Byl Karel Hyska mimořádný básník a spisovatel? Kdoby tak mladý nezemřel, vypracován byl z konceptu intelektuálního justiciáře a pokračovatel právnícké kariéry a psal jen po nocích? Byl Jan Neruda neokvalifikovaný autorem, dodnes cenným pro své moderní psaní? Proč nepostal být novinářem, musela ho to denodenní povinnost přece hrozně zdřevětovat? A co Josef Věštek? Machar, ten propracovaný, nekompromisní duch, který nedbal na autoritu? Dohodě zanechal nad břichostí jeho úsudku, modernosti formy, zásadovosti. A on dokonce pracoval jako bankovní úředník ve Vídni, pak tiskem a nové vzniklé státě přijal post generálního inspektora životního prostředí – a pořád své zaměstnání vnu mal jako dotázané. A co Čapková? Nebo dít v minulosti – co pan gymnaziální profesor Alois Jirásek? A koneckonců, i Milan Kundera přece užil na FAMU a potom ve exilu na univerzitách francouzských...

Josef Věštek Machar. Psaní knih by ho neuvěřilo, pracoval jako bankovní úředník. Foto archiv LÚ

...až uvidíte pera" – se ví to, co nezasevěná veřejnost nejspíš netuší: čistým psaním se uživil jen málokdo. Toho, kdo se trochu nadšezka (výjímky potvrzují pravidlo), stejně tak jako představitel laicko a výzvozného spisovatelství, se musel něco spívat, ale reálné jádro má. Všimněme si jen, jak se má, v kdo se pokoušel obstarat jako autoři "na volné noze", tedy bez tradiční chápáního zaměření, divá jejich okolí. Když má někdo psát, musí psát, a to, že plody jeho odříkání jsou sčeho povolání. Ale reálné jádro má. Všimněme si jen, jak se má, v kdo se pokoušel obstarat jako autoři "na volné noze", tedy bez tradiční chápáního zaměření, divá jejich okolí. Když má někdo psát, musí psát, a to, že plody jeho odříkání jsou sčeho povolání. Ale reálné jádro má. Všimněme si jen, jak se má, v kdo se pokoušel obstarat jako autoři "na volné noze", tedy bez tradiční chápáního zaměření, divá jejich okolí. Když má někdo psát, musí psát, a to, že plody jeho odříkání jsou sčeho povolání. Ale reálné jádro má.

...dětí, to je všude klid, to se pak líp soustředí. Tvůrčí práce? Jo to vůbec práce? Spíš záliba, koníček, nebo rovnou naučkanost, asi se chce nad literárně nenadaných a průměrných vyřvovat. A důležitě též nadaných a nadprůměrných je nevídanost si nedovolených poklešle, třít v podstatě bídu a jít za svým tvrdím puzením blava nehava. Smířte se s faktem, že jejich psaní je luxus odříkání. Najít tolerantního partnera, který chápje jeho výjimečnost a je ochoten s ním tu bídu snášet, chvilví ho a pozvolna vnímá, že třeba to, že plody jeho odříkání jsou sčeho povolání. Ale reálné jádro má. Všimněme si jen, jak se má, v kdo se pokoušel obstarat jako autoři "na volné noze", tedy bez tradiční chápáního zaměření, divá jejich okolí. Když má někdo psát, musí psát, a to, že plody jeho odříkání jsou sčeho povolání. Ale reálné jádro má.

Dokončení ze strany 1

Knihy si říká sám nevydává. "Nemůžu to, fatálně bych sám na sobě prodávám. Jsem nevysovoluje rád, že mi knihy vydává někdo, kdo to umí," říká autor, který svoji slávu dokáže "shodit" slovy: "Jsem známý tam, kde se už lidé nejmí. V baru, kavárně, v domě, kde bydlím. Tady všude je spisovatel tak trochu za launika, ne-li za voľa. Ale nežehrá, absolvuji díky tomu spoustu běžných rozhovorů, tedy bořících mě strany. To aby si lidi četli – ať je třeba spisovatel, ale je s ním svanda, i když dost divná."

Psaní knih je pro Hlávku pouze částečným zdrojem příjmu. "Dokážu se psaním živit, ale má to drovin, že plánujím, inkaso a jiná topinky, ovšem nůl topinky se sýrem, sůnkou, salátem, ředvíčků či olivou. Na druhou stranu bych odpovídal, že užívám psaní knih se nežá, což je podle mého názoru dobře. Jakmile autor zalezde do pelechů a ztratí kontakt s rucem, značnou jeho ovzdušnou zloďnou to uvadit," přemítá.

Byť spisovatelem je podle svého skvěle, ale pořídí je to podle. Emil Hakl to ví dobře. "Když mě to chytne, nechám všebo a sedím u toho denně od osmi do deseti, dokud nepřestanu, co chci. Pak vyjdú k tomu, naděchnu se svěžího vzduchu a mám pocit, že jsem si právě odkroutil deset let na Pančákovi."

Děti musí být každé den

Novopovně laureát Jan Jaroslava Seiferta Jáchym Topol (48) tvrdí, že psaní se v nůs užívá dít: pokud ovšem autor píše knihy, které se dobře prodávají, a k tomu třeba ještě scénáře nebo novinové články.

"Výhraně psaním knih většina spisovatelů máce peníze nevydělá. A pzeví vůbec," dodává básník, prozaik a překladatel, který během své spisovatelské kariéry pracoval mimo jiné jako redaktor (jedenku Respekt, šéfredaktor Revolvere, zve a nyní bezmála dva roky působí v redakci kultury LN. Jak sám říká, nikdy ho nenapadlo, že by psal jen knihy. "Jsem vychován skautem, a to chci. Pak vyjdú k tomu, že dobrý skaut bť stopuje smruku, nebo rozdělavá oheň, nebo čistí les a vaze užívá, zkrátka skaut musí pořádkovat," směje se Topol. To, že chodí do redakce, neovlivňuje až na své výjimečnosti. "Bylo to běžné dítive, novinařinou se živil František Smrček, Eduard Bass, Karel Čapek a další. Já jsem byl pracovníkem naseknutých knihovny Topol neznámí ani fakt, že k ceně Jaroslava Seiferta, kterou dostal za svoji dosavadní práci s údrazenou posolstvem *Chladnou sněm*, obdržel i finanční odměnu 250 tisíc korun.

...to samozřejmě užasně peníze, ale já žádné zvláštní úžasy s nimi nemám. Použiji je za běžný provoz, dít přece musí jst každý den," směje se jeden z našich nejúspěšnějších autorů, jehož román *Anděl nebo Sestra* se prodalo více než dvacet tisíc výtisků – a to je v České republice dost vysoké číslo. Při psaní př nezohledňuje to, co by se mohlo líbit "koncovému spotřebiteli", tedy četník. "Přis, jak nejlépe umím, ale nekalkuluju, jak si kdo, kdo moje knihy bude číst a jak bych je měl psát, aby se dobře prodávaly. Většinou myslím na nějakých pět šest tisíc lidí, na jejichž mňmání mi záleží," tvrdí Jáchym Topol.

Zdaleka ne všichni autoři o svém povolání smí jako k životní metě. Jaroslav Rudis (38), autor knihy *Nebe pod Berlínem* a *Grandhotel, tvrdí, že spisovatelem byl vůbec nechce.*

"Táhlho mě to spíš k hůbě, ale nikdy jsem se nenaučil na nic. Opravdu psát jsem začal až v Berlíně, kde jsem rok žil a studoval. Byl jsem sám uprostřed velkého města a má čas na pozorování i na větší obdiv a hův. Takže prodávám *Nebe pod Berlínem*, přímě (řetězele) učitelé, kteří se mnou učí před svými problémy, aby se ponořili do ještě větších. Vlastně pořád nechápu, proč si má někdo přečíst takový ročkový příběh u čtenářů takový úspěch," uzavřuje spisovatel, který se od ostatních oslovených odlišuje také tím, že si nej nakladatel našel

Když on, tak já taky. "Když jsem se dozvěděla, že jednoma známému, extrémně nepříjemnému člověku, vyšla kniha, řekla jsem si, že když to dokázal on, já musím taky." Hlí svoje literární začátky letošní víbzka soutěže Magnesia Litera Petra Soukupová. Foto LN – Tomáš Krst

obeslala asi tři nakladatelství. Z jednoho mi to vrátili a dalších se neozvali. Mezitím se rukopis přes známého dostal do nakladatelství Host. Kde si ho přečetl Miloš Raštalík a libilo se mu to. Přestože se jí dostalo jednoho z největších ocenění na literárním poli Petra Soukupová říká: "Je jí zatím spíše než knihy živi psaní scénářů pro televizi. Podobně

obeslala asi tři nakladatelství. Z jednoho mi to vrátili a dalších se neozvali. Mezitím se rukopis přes známého dostal do nakladatelství Host. Kde si ho přečetl Miloš Raštalík a libilo se mu to. Přestože se jí dostalo jednoho z největších ocenění na literárním poli Petra Soukupová říká: "Je jí zatím spíše než knihy živi psaní scénářů pro televizi. Podobně

jako ostatní autoři si i Petra Soukupová svou profesí nemůže vymahčvát. "Pracuji doma, nikdo mě nekonzultuje... Ne, že by to nemělo a vše minut, ale vlastně je to opravdu finanční výzky pířla."

S příspěním Moniky Mudrančovicé a Stanislava Peckého

10 TIPŮ JAK NAPSAT BESTSELLER

- 1. Hlavni je samozřejmě nápad** – o čem chcete psát? Je opravdu dobrý nápad? Uvažte o něm už před tím, než se do psaní pustíte.
- 2. Dopředu si ujasněte, v jaké budete psát osobě** – stejně tak jako žánr své knihy.
- 3. V případě, že se neubráníte žánrovému prolnání, nezapomeťte své dílo pak měřít ve světle** za postmoderní románem. Ten síce už poněkud vychází z módy, ale je to pořád lepší, než aby vaše próza proměnila za pašiv.
- 4. Kdo bude vaše první čtenář?** Uvažte na omloučence v chorvatsku, ale pubertální, náročný intelektuál?
- 5. Své postavy musíte znát jako vlastní boty.** Pomáň, když si pod mňmí představíte něčoho konkrétního (ať ho prostě nepřijmeme) a v knize pro jistotu uvedete, že všechny postavy románky jsou smyšlené.
- 6. Významnou rol hraje prostředí, ve kterém se vše přibíhá**

- 6.** Je dobré, když v průběhu děje nastěří z klavných postav projeďte nějakými vnřními problémy. Díky výsledku této vřvomy má navíc vystarano a závěrečnou katastrofě (v případě, že se jedná o vývoj od hroško k lepšmu).
- 7.** V první třetini knihy MUSÍ být sex. Cím divte, čím lepe.
- 8.** Uč v druhé kapitole by měl nastat nějaký důležitý zvrat. Je to jakási mňmání záruka toho, že čtenář bude pokračovat alespoň do té třetí.
- 9.** Neustále si přičte poznámky. Spousta slavných autorů všude s sebou nosí blok a propisku. Zapíšte a dáváte, trmavji i během pracovních prou.
- 10.** Vymyslete knize dobrý název, zapamatovatelný a neofrétní, těžko se to vypovídá, ale vřvorně se řeči, které začínají nebo končí ířemí tečkami. Pokud zápete, nebojte se eslovit reklamního textařa.

ČESKO SPISOVATELSKÉ

- 1. Loni se nůs vydalo na 17 598 knih (přiměřeně 48 knih denně), o necelý tisíc méně než loni.** Přes tisíc polkes Česká republika stále patří k zemím s největším počtem vydaných titulů na počst obyvatel.
- Nejzdavňovanější žánr bestseller v roce 2009** podle žebříčku Spisovatelství a nakladatelství byl: *Michal Viewegh, Zelené Svěrák a Barbara Respondeová. Dobře se prodávaly i knihy Jaroslava Kmenty Kromě Řádků a publikace o Livi Klausové, kterou napsala Marcela Pecháčková. V roce 2008, 2009, 2006 a 2005 se na trhu prosazovala i díla od Petra Sabacha, Haliny Pawlovské, Terezy Obermannové, Milana Kundery nebo Jana Krause a Terezy Boučkové.*
- U kvalitní bestseller se o velkém úspěchu mluví, když se prodá tisíc nebo přetřítisků.**
- Většina autorů dostává zhruba 10% z peněz, které se vydají při prodání jejich titulu (například třvrtině deset procent z prodaného oběhu). Autoři jako Petr Sabach nebo Michal Viewegh mají exkluzivní smlouvy a mají procent více (řetězele) učitelé, kteří se mnou učí před svými problémy, aby se ponořili do ještě větších. Vlastně pořád nechápu, proč si má někdo přečíst takový ročkový příběh u čtenářů takový úspěch," uzavřuje spisovatel, který se od ostatních oslovených odlišuje také tím, že si nej nakladatel našel**